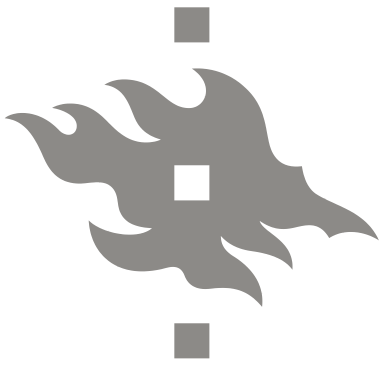

Venäjä ja energia

Energia, valta, kulttuuri

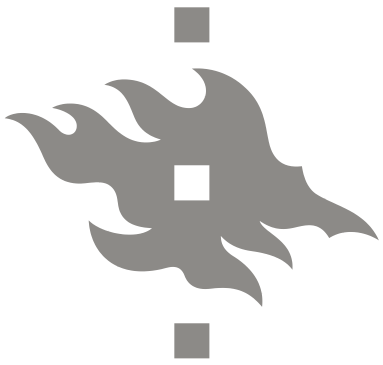
Veli-Pekka Tynkkynen

Aleksanteri-instituutti, Helsingin yliopisto

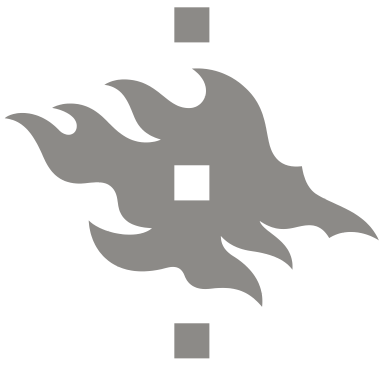
Venäjä energiantuottajana

- Venäjällä 20 % kaasu- ja 5 % öljyvarannoista
- Venäjä 3. suurin primaarienergian tuottaja 1300 Mtoe / vuosi:
 - No. 1 öljyntuottaja (13%) ja No. 2 –viejä
 - No. 2 kaasuntuottaja (20 %) ja No. 1 –viejä
 - No. 3 hiilenviejä ja No. 5 –tuottaja
 - No. 4 ydinsähkön tuottaja
 - No. 5 uraanintuottaja
- Energiasektori tuottaa 35-50 % Venäjän budjettituloista ja 20 – 30 % BKT:sta -> Venäjä on ”öljyvaltio”

Energiapolitiikan intressit

- **Taloudellinen:**
 - Energiasektorin BKT-osuus pienemmäksi, mutta talouden “veturi”
 - Hiilivetyjen korvaaminen energiatehokkuuden ja ydinvoiman & uusiutuvien avulla
- **Sisäpoliittinen:**
 - ”Sisälämpötila keskeinen sisäisen turvallisuuden ongelma” -> energia “perusoikeus”
 - ”Putkilla on väliä” -> (kaasu)putket takaavat energiaturvan & Kremlin vallan alueilla
- **Geopoliittinen:**
 - *ES 2003:* energia ”geopoliittinen työkalu”; *Putin 2006:* ”*energetitsheskaja sverhderzhava*”
 - *ES 2009:* energia keino ”lisätä taloudellista vaikutusvaltaa ja voimaa”

EU – Venäjä-energiasuhteet

- EU-maat ostavat 2/3 Venäjän öljystä (330 milj. t), 1/3 kaasusta (200 mrd. m³) ja kivihiilestä (100 milj. t)
- Suurin ostaja ja suurin myyjä
- Energiasuurvalta-asetelma vai keskinäisriippuvuus?
- *Institutionaalinen harha*: ei EU, vaan yritykset EU:ssa ostajana
- EU:n ilmastopolitiikka, uusiutuvan energian lisääminen ja venäläisen kaasun tarve

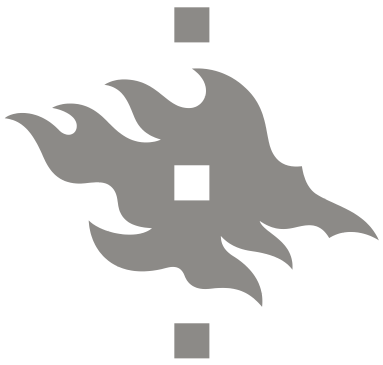
Suomi – Venäjä-energiasuhteet

- Suomen ongelma kokonaisriippuvuus: 45 % kulutuksesta, 70 % tuonnista
- Energiakauppa ulkopolitiikan ytimessä
- Energiavirtojen hajauttamisen kustannukset kannustavat 'ymmärtää' Venäjää: energian hinta → sisäpolitiikka → ulkopolitiikka
- Neste Oy:n kautta Suomi hyötyy vallitsevista huokeista öljy- ja kaasuvirroista Venäjältä
- Ydinvoimassa energia ja ulkopolitiikka limittyvät; politisoitumisen riski
Rosatom → Fennovoima → Fortum → Gazprom

Energia kaksoispuheen ytimessä

- Putinin hallinnon hiilivetyriippuvuus ajaa rakentamaan energiaidentiteettiä legitimitetin takaamiseksi
- 'Hiilivetykulttuuriin' (vs. EU:n *vieraantumisen*) nivoutuvat:
 - Arktinen energiavarastona ja suurvallan laajenemissuuntana (vs. "rauhan alue")
 - Hiilivedyillä suurvalta-asemaan; energiasuurvalta (vs. "vain taloutta")
 - Energia sisäpoliittisena hallintakeinona (vs. "energiaköyhyyden kitkeminen")
 - Ilmastodenialismi: "*Läntinen imperialistinen projekti, joka on suunnattu Venäjän suvereniteettia ja identiteettiä vastaan*" (vs. "kannamme ilmastovastuun")

Kiitos huomiostanne!

veli-pekka.tynkkynen@helsinki.fi

Tutkimusryhmä

blogs.helsinki.fi/tynkkynen/